

Skogsnu CPAugen.

Skånsk folksaga, upptecknad på bygdemål från Frosta härad.

Bygdemål.

De va ain gång ain kar, som sto aina ude i sköven o hogg bränne. Ain da kom skosnuan fram te 'nom o ga se i prat mä 'nom, o när't han fe sai horr grann hum va, så glemde han, äd han skolle vänna se om o spotta trai gånga hän ad väret. Dämme så fe hum majt me 'nom.

Grann va hum, o grannt konne hum snacka, o han va så gla ve na, så han vesste ente sin lefvanes rå, fårr hum va i vurnaden präciss liasom en vill täntja se ain pringsessa.

Men när't sommaren va slut, så ble hum borte mä et sätt. O ysen va borte mä de samma.

Bränneshoggaren konne ente på joren begryba haur hansas yse hade tad väjen, o han tytte de va liasom han hade drömt om alltihob.

Sau ge darr tål aur.

Ain sönda, när't folked ge au tjartjan, fe karen sai sin yse stau udanom dören, imän väddjen.

»Jösses kors!» sier han o tar fatt i ysen; »ded e jo min yse, som ja har vad au mä så länge.»

Han hade ente väl ored au mongen, fårrän darr kom fram ain paug, som var hög o brai som ain la-dör, o tjock darrätte.

»Ja e't jär yse, så e I min far», sa paugen; »fårr mor hum sa, äd den som kändes ysen, han kändes me.»

Faren, han tita po paugen o tytte ditta va raint markelitt, om han skolle ha så stor paug.

»O så sa mor, äd hade hum födt me di tål auren, så konne I fö me lia länge.»

Ja, tytte faren, de fe han jo. O så to dai följe mod hömmed.

Dan ätte, när't faren skolle ud på loen o torska, så földe paugen mä.

»Hadd e ditt fårr torskane?» sier han, när't han hade titad po itt baide; »la me fau pläjelen, så darr kan ble nåd au, fårr mä de darnade fjattaned kan de dä allri ble te nåd.»

Så to han pläjelen o ga se te o torska, o de ge, som om darr hade vad tål torskemän i stället fårr ain.

Men när't midda va, så dai skolle aida, så sier paugen:

»Hadd e ditta fårr yntjelia bida I kommen mä? Bröd e ente storre än min növe, o votted får en strydja kring mongen mä ain pännefjär, om en ska känna, äd ded e vott.»

O så motte faren skaffa mad som te tål torskemanna. Men när't qvällen kom, va logoled tomt.

Te ain början tytte faren äd ded va faselitt rahändt te å fau så möed arbäje udrätt; men te sist va darr ente mair o gårra, o ente mair o aida heller.

Så ge han te kongen mä paugen o velle ha 'nom i krisstjenst.

Kongen skulle just ud o kri mä ain anen kong, o när't

Öfversättning.

Det var en gång en karl, som stod ensam ute i skogen och högg ved. En dag kom skogssnufvan fram till honom och gaf sig i tal med honom, och då han fick se hur vacker hon var, så glömde han, att han skulle vända sig om' och spotta trai gånger emot vinden. Derfor fick hon makt med honom.

Vacker var hon, och vackert kunde hon tala, och han var så förtjust i henne, att han visste sig ingen råd, ty hon var till utseendet alldeles som om man vill tänka sig en prinsessa.

Men då sommaren var slut, blef hon borta med ens. Och yxan var borta med det samma.

Vedhuggaren kunde inte på jorden begripa hvar hans yxa hade tagit vägen, och han tyckte det var liksom han hade drömt om alltihop.

Så förgingo tolf år.

En söndag, då folket gick ur kyrkan, fick karlen se sin yxa stå utanför dörren, uppåt väggen.

»Jösses kors!» säger han och tar fast i yxan; »det är ju min yxa, som jag har varit af med så länge.»

Han hade icke väl ordet ur munnen, förr än det kom fram en pojke, som var hög och bred som en ladudörr och tjock derefter.

»Ja, är det er yxa, så är ni min far», sade pojken; »ty mor hon sade, att den som kändes vid yxan, han kändes vid mig.»

Fadern såg på pojken och tyckte, att detta var alldeles märkvärdigt, om han skulle ha så stor son.

»Och så sade mor, att hade hon födt mig de tolf åren, så kunde ni föda mig lika länge.»

Ja, tyckte fadern, det fick han ju. Och så följdes de hem.

Dagen efter, då fadern skulle ut på logen och tröska, så följde sonen med.

»Hvad är detta för tröskande?» säger han, då han hade sett på en stund; »låt mig få slagan, så att der kan bli något af, ty med det der pjättandet kan det då aldrig bli till något.»

Så tog han slagan och gaf sig till att tröska, och det gick, som om der hade varit tolf tröskemän i stället för en.

Men då det var middag och de skulle äta, så säger sonen:

»Hvad är detta för ömkliga bitar ni kommer med? Brödet är inte större än min hand, och supanmaten får man stryka kring munnen med en pennfjäder, om man skall känna, att det är våtvaror.»

Och så måste fadern skaffa mat som till tolf tröskemän. Men då qvällen kom, var log-golfvet tomt.

Till en början tyckte fadern, att det var ofantligt beqvämt till att få så mycket arbete uträddt; men till sist fans der inte mer att göra och inte mer att äta häller.

Så gick han till kungen med pojken och ville ha honom i krigstjenst.

Kungen skulle just ut och kriga med en annan kung, och då han fick se pojken, blef han riktigt glad, ty han

han fe sai paugen, blai han räktitt gla, färr han tytte, äd om han kunne fau många sånna kriss-kara, sau skolle han nock konna kri den anre kongen ihjäl.

Paugen sa, äd kried va han ente rädd färr, bara han konne fau så mien mad han ville aida.

Ded skulle han nock fau, tytte kongen.

Så to paugen o dro skingen au täl studa, o au dom syde han se ain sätj. Så kokte han gröd au täl tyngor gryn, o så la han gröden i sätjen. Sin ge han te kongen o ba, äd han skolle fau ge se au sta ain smolla i färrväja, färr madposen va liasom litta tong å bära, så han va rädd han ente skolle ty mä 'nom ällas.

De hade kongen ente nåd imod, o så ga paugen se au om natten.

När't han hade gaud ait baide, tytte han ded konne smauga godt mä litta davre, o så satte han se nörr på backen o borja o aida. När't de så borjade o da's, så fe de frammade krissfolked syn po 'nom, o så ga di se te o skuda. Han konne ente i varden fau färr se hva't de va, som padra kring ör'nen po 'nom; men när't krissfolked blai färr när'tyna, så ble han räktitt arg.

»Jasau», sa han, »tror I de ska gau så te i kri, så en ente ska ha madaro, så ska ja visa jär anet», sa han. O mä de samma raiste han se o borja slau omkring se mä grödasätjen, så han slo allt krissfolket ihjäl.

Men ain va darr iblann dom, som va så grann, så den nändes han ente gärra nän färtrajd.

»Ah, hale dud, de lila kövsed», sa han o to 'nom så nätt han konne o satte 'nom nörr i grödasätjen. När't han så hade bonged färr 'nom, to han sätjen po nacken o vände om.

Halfväjs mod hömmed mötte han kongen o allt krissfolked.

»Ih, häfför kommer du tebaga?» sa kongen; »ble du rädd, när't dai borja o skuda?»

»Nä-ä», sa paugen, »men di va så raint orimelia, så ja ble arg o slo ihjäl dom allihob uden ain, färr han va så falia grann, präciss liasom ain sommarful. Här har ja 'nom i min sätj.»

Så satte han sätjen po goled o dro opp den gramme kriss-karen; men han va dö som ain katt o vaud som ain toggad mus.

Dau va't skosnuepaugen, som blai dann, ska ja si.

»Ja e då räktitt bodde lessen o bedröfvad», sa han o hält kriss-karen i nacken, som om det hade vad ain dö källing. Så slängde han 'nom po backen o ga se te o greda.

»De va de dommaste ja nänsin har sät», sa han; »ge se te o dö, när en har så mien mad å aida!»

menade, att om han kunde få många sådana krigsmän, så skulle han nog kunna »kriga» den andre kungen ihjäl.

Pojken sade, att han icke var rädd för kriget, endast han kunde få så mycken mat han ville äta.

Det skulle han nog få, mente kungen.

Så tog pojken och drog skinnen af tolf oxar, och af dem sydde han sig en säck. Så kokte han gröt af tolf tunnor gryn, och så lade han gröten i säcken. Sedan gick han till kungen och bad honom, att han skulle få ge sig å stad en smula i förväg, ty matpåsen var liksom lite tung att bära, så han var rädd, att han inte skulle orka med den eljest.

Det hade kungen inte något emot, och så gaf pojken sig af om natten.

Då han hade gått ett stycke, tyckte han det kunde smaka godt med litet frukost, och så satte han sig ned på marken och började äta. När det så började dagas, fick det främmande krigsfolket syn på honom och gaf sig till att skjuta. Han kunde icke i verlden få för sig hvad det var, som smattrade kring öronen på honom; men då krigsfolket blef för närgånget, så blef han riktigt ond.

»Jaså», sade han, »tron I det skall gå så till i krig, att man icke skall ha matro, så skall jag visa er annat.» Och med det samma reste han sig och började slå omkring sig med grötsäcken, så att han slog ihjel allt krigsfolket.

Men en fans det ibland dem, som var så vacker, så att honom nändes han icke göra någon skada.

»Ah, 'hale dud' (herre gud), det lillå krypet!» sade han och tog honom så varligt han kunde och satte honom ned i grötsäcken. När han så hade knutit till för honom, tog han säcken på ryggen och vände om.

Halfvägs mot hemmet mötte han kungen och allt krigsfolket.

»Nä, hvarför kommer du tillbaka?» sa kungen; »blef du rädd, då de började skjuta?»

»Nej», sade pojken, »men de voro så alldeles orimliga. att jag blef ond och slog ihjel dem allihop, utom en, som var så fasligt vacker, precis som en fjäril. Här har jag honom i min säck.»

Så satte han säcken på marken och drog upp den vackre militären; men denne var död som en katt och vät som en tuggad råtta.

Då var det skogssnufvepojken, som blef öfvergifven, skall jag säga!

»Jag är då riktigt både ledsen och bedröfvad», sade han och höll krigskarlen i nacken, som om det hade varit en död kattunge. Så kastade han honom på marken och gaf sig till att gråta.

»Det var det dummaste jag någonsin sett», sade han; »ge sig till att dö, när man har så mycken mat att äta!»

Ernst Ahlgren.

